

1. Vsebina PUP (namen, postopek sprejemanja) in vse ostalo.

2. prostorski ureditveni pogoji, 1984 (spada med prostorsko izvedbene akte PIA)
3. minimalna urbanistična regulativa, predvsem za vaški prostor. Naredi se ga v merilu 1:5000 kot začasne pogoje, dokler se ne naredi drugi načrt srednjeročni
4. vsebujejo:
 - a. obris območja znotraj katerega se bo naselje razvijalo
 - b. cestno omrežje
 - c. raba tal
5. predpiše se
- d. nivo komunalne opremljenosti, ki ga morajo nove stavbe upoštevati
- e. gabariti
- f. ograje
- g. barve
- h. velikost parcel (tekstualno)
6. izdela ga javni sektor (za neznanega investitorja)
7. različne vrste
 - i. v mestu
 - ii. za že zgrajena območja, plombo
 - iii. za popolnoma zgrajene soseske, režim delavskega naselja
 - iv. vasi, manjša naselja
 - v. cestna mreža
 - vi. namembnost delov naselja velikost parcel
 - vii. način komunalne ureditve (nivo kom. opreme)
 - viii. pogoji za varstvo okolja (strešine, ograje, min. odmiki)
 - ix. začasni ureditveni pogoji – pred zidavo (vrtičkarstvo, lunapark, parking kamioni)
 - x. širši prostor (gozd, nenaseljena območja, režim lova, ribolova, polja)
 - xi. kje peš poti
 - xii. uporaba pesticidov ob vodnem rezervatu
 - xiii. sanacijski PUPi
 - i. klasifikacija gradenj (črne gradnje,...)
 - ii. za sanacijo degradiranih območij (deponije, jalovine, kamnolomi)
8. ker načrti ne prikazujejo objektov je zanje potrebno narediti lokacijsko dokumentacijo

9. Lokacijsko dovoljenje – kako ga dobimo iz PUP-a?

10. pred vsako gradnjo, prenovo ali drugim večjim posegom v prostor
11. ni potreben za pomožne ali začasne objekte, vzdrževalna dela, table, reklame, adaptacije (zanje je dovolj priglasitev del)
12. izda ga upravni organ občine (Rep.sekretariat za urbanizem – če gre za objekt regionalnega pomena):
 - n. neposredno, če se objekt nahaja znotraj sprejetega izvedbenega načrta in je v celoti skladen z njim
 - o. izdelati je potrebno lokacijsko dokumentacijo, če se objekt nahaja na območju PUP

13. Vsebina lokacijske dokumentacije (tudi namen, postopek sprejemanja)! Kje se uporablja?

14. vsebina:
 - p. obstoječa mapna kopija 1:1000 (geodetski načrt obstoječega stanja ter komunalnih naprav)
 - q. obris objekta v obstoječi mapni kopiji z značilnimi prerezi
 - r. opis objekta: kapacitete, št. parkirišč, velikost, etažnost, namembnost,...
 - s. lokacijska obravnava (večji objekti)
 - t. dokazilo, da je investitor lastnik
 - u. soglasja (za priključitev na kanalizacijo, plin, vodovod, elektriko; okoljevarstveno soglasje, soglasje krajevne skupnosti, kmetijske skupnosti, priključek za cesto)
 - v. uradna razlaga sosedom (lokacijski ogled)
15. dovoljenje se izda v roku 1 meseca; če ne je izdano avtomatsko

16. Potrebna dokumentacija (obstoječa in nova) za gradnjo enodružinske hiše!

17. glej 1., 2., 3. odgovor!
18. GRADBENO DOVOLJENJE se izda na podlagi celotne projektne gradbene dokumentacije, naredi se zakoličba – začetek gradnje, tedaj lahko investitor začne z deli
19. KLAVDACIJA, konec gradnje
20. za začetek obratovanja oz. izkoriščanja je potrebno še UPORABNO dovoljenje

21. PVO. presoja vplivov na okolje

22. mora biti vključena v PUP, lok. dokum. ali lok. dovoljenje
23. je javni dokument, določen z zakonom o varstvu okolja
24. pride v poštev pri objektih, ki imajo močan vpliv na okolje glede na emisije ali dimenzije (elektrarne, farme, tovarne) ... upoštevajo se tudi psihološki dejavniki in sociološki vplivi na pokrajino

25. Občinski prostorski plan (1: 5 000, 1 : 10 000, 1 : 25 000)

26. je najmanjši prostorski dokument
27. javnega značaja, ščiti interese vseh uporabnikov prostora
28. skrbi za usklajeno rabo prostora občin:
 - w. razmejuje različno rabo prostora v občini
 - x. določa detajlne trase prometnic
 - y. komunalnih omrežij
 - z. meje zavarovanih območij
 - aa. območje zazidave, ...
29. poudarek je na urejanjuskupnih zadev občanov (ceste, vodovod...)
30. naroča ga občina, izdela pa občinski planerski zavod, planerski biroji ali posamezniki
31. za občinski plan so pomembne sestavine državnega, deželnege in regijskega

32. Naštej merila kart, za katere se izdelujejo urbanistični dokumenti!

(vsi – od državnega plana do zazidalnega načrta)

- 33. državni plan 1: 250 000, 1: 500 000, 1: 750 000, 1: 1 000 000, 1: 1 500 000
- 34. pokrajinski plan 1: 50 000, 1: 100 000, 1: 250 000
- 35. regionalni plan 1: 25 000, 1: 50 000
- 36. občinski plan 1: 5000, 1: 10 000, 1: 25 000

- 37. generalni urbanistični načrt 1: 5000, 1: 10 000
- 38. krajinski načrt 1: 10 000, 1: 25 000, 1: 50 000
- 39. ruralni plan – načrt prenove podeželja 1: 1000, 1: 2000 (1: 5000)
- 40. sanacijski načrt 1: 1000 – 1: 5000

- 41. zazidalni načrt 1: 500, 1: 1000 (1: 2000)
- 42. načrt mestne prenove 1: 500, 1: 1000
- 43. urbanistično projektiranje 1: 1000, 1: 2000, 1: 2500
- 44. kataster 1: 1000 (1: 2880)
- 45. lokacijsko 1: 50, 1: 100, 1: 200, 1: 500
- 46. GPS 1: 500, 1: 2500
- 47. TTN5, TK25, DMR, EHIŠ, ORTOFOTO

48. V kakšnih merilih so načrti (za lokacijsko...)?

- 49. planski dokumenti (regionalni, občinski) – topografska karta TK25
- 50. urbanistični načrti (mestni načrti, regulacije) – temeljni topografski načrt TTN5 ali TTN10
- 51. izvedbeni dokumenti 1: 500, 1: 1000 ali večje
- 52. geodetski načrti (1: 1000) 1: 2000, 1: 2500
- 53. zemljiški kataster (kot podlaga) 1: 1000, lahko pomanjšamo v 1: 5000
- 54. parcelacija, zazidalni načrti, za prenovo vasi (osnovna polaga) 1: 1000
- 55. zazidave, prenove, lokacijska dokumentacija večjih objektov (osnovna podlaga) 1:500
- 56. idejni projekti 1: 100, 1: 200
- 57. glavni projekt za realizacijo 1:50

58. Katere računalniško vodene evidence o urbanem prostoru poznaš (kratek opis)?

- 59. EHIŠ – evidenca hišnih števil: digitalizirani centri hiš
- 60. DOF – digitalna orto-foto karta
- 61. (DMR) – digitalni model reliefa: se izdelava na rastru 100x100m (25x25, 20x20) z digitaliziranjem plastnic odčitavamo višine

62. Državni prostorski plan (1: 500 000, 1: 1 000 000 in manjša)

- 63. dolgoročna strateška vizija usmerjanja razvoja v prostoru; osnova za vse ostale plane

64. določa:

- ab. varuje naravo, naravne vire, okolje
- ac. usmerja in usklajuje poteke glavne prometne, energetske, ... infrastrukture
- ad. določa sistem mest, njihovo velikost in funkcijo
- ae. določa težišča urbanega razvoja in razvojne osi
- af. določa načela o usmerjanju urbanizacije in naselitve
- ag. ščiti državno pomembna območja (kmetijska, gozdarska, rudarska, vodni viri)
- ah. daje usmeritve za sanacijo depresivnih rudarsko-industrijskih regij
- ai. zagotavlja površine in lokacije, ki so predmet javnega državnega interesa
- 65. izdelujejo ga državne strokovne institucije, katerim lahko pomagajo razni biroji, konzultantska podjetja, posamezniki, ...
- 66. v pristojnosti države so infrastrukture, objekti in naprave, za katere je potrebno izdelati oceno vplivov na okolje (PVO)
- aj. in jih delimo na:
 - i. vodnogospodarske objekte
 - ii. prometne objekte
 - iii. energetske objekte
 - iv. specifične objekte
 - v. osrednje objekte javnih služb
 - ak. glede na območja, kjer so locirani:
 - i. na zavarovanih zemljiščih
 - ii. na območjih izvirov vrelcev
 - iii. na območjih za preskrbo z vodo
 - iv. na območjih naravne dediščine
 - al. glede na razne značilnosti (velike površine stavbišč, naravno pogojene lokacije – ob morju)

67. Regionalni prostorski plan (1: 25 000, 1: 50 000)

- 68. izrazito strokovno zaznamovan dokument
 - 69. običajno je to uradni prostorski dokument homogene prostorske celote (več občin; naravne, turistične, gospodarske, ... regije)
 - 70. makro-, mezo- in mikroregije
 - 71. cilj plana:
 - am. dolgoročna zasnova optimalnega razvoja regije v odnosu do države, dežel in občin
 - an. varstvo dobrin regionalnega pomena
 - ao. usklajena raba prostora, infrastrukturnih ureditev
 - ap. varstvo okolja, regionalne tipike
 - aq. razreševanje perečih regionalnih problemov (nezaposlenost,...)
 - 72. naroča jih direkt država, dežela ali dežele, v katerih leži regionalna administracija, več občin,... (regije lahko zavzemajo teritorij dveh ali več držav (Alpe, Panonski...))
 - 73. pomembne sestavine: državni in deželni plan
- POKRAJINSKI PROSTORSKI PLAN (1:50 000, 1:100 000, 1:250 000)**
- 74. zajema veliko upravno-administrativno regijo (ponekod cele zvezne države)
 - 75. javni interesi:
 - ar. varstvo naravnih virov (parkov,...), okolja
 - as. usmerjanje urbanizacije
 - at. infrastrukturna omrežja
 - au. enakomeren razvoj vseh delov pokrajine
 - 76. izdelujejo jih državni ali večji planerski zavodi, biroji, inštituti
 - 77. naroča ga direktno zvezna država, dežela
 - 78. obvezna sestavina, ki jo upošteva – državni plan

79. Kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni plani.

- 80. ČASOVNI HORIZONTI realizacije plana – prehajajo drug v drugega
- 81. kratkoročni (1-2 letni):
 - av. so zelo zanesljivi zaradi kratkega časovnega obdobja, ki ga zajemajo
 - aw. manjše urbanistične ureditve, olepšanje mesta, ozaveščevalne akcije
 - ax. vezani so na proračun mesta
- 82. srednjeročni (5 let):
 - ay. izgradnje večjih zazidalnih kompleksov, za prenovo, sanacijo,...
 - az. program mestne vlade v svojem mandatu
 - ba. večje gradnje na osnovi izvedbenih projektov
- 83. dolgoročni (>10 let): mestni urbanistični načrt, strateški plani, velike akcije izboljšanja okolja, gospodarske in socialne preobrazbe mest, razvoj urbanega sistema v občini, regiji, državi

Ł str. 103, 110

84. Prenova mestnih jeder (načrt mestne prenove) (1: 500, 1: 1000)

- 85. izdelava se za obsežnejše posege prenove (rekonstrukcije, asanacije, ...)
- 86. vsebuje:
 - bb. podrobna inventarizacija in vrednotenje dediščine
 - bc. spiski lastnikov in prikazi lastninskih razmerij
 - bd. značilne etaže
 - be. namembnost površin
 - bf. prerezi, fasade in barvne obdelave fasad
 - bg. ureditev streh, odprtih
 - bh. komunalni priključki, ...
- 87. prikazati je treba kaj se bo rušilo in faznost prenove
- 88. tekstovni del vsebuje analize upravičenosti in izvedljivosti prenove, opise spomeniškovarstvenih pogojev, ...
- 89. zahtevajo se soglasja in javna razgrnitev
- 90. vrste prenov:
 - bi. socialna: v starem jedru se spremeni struktura prebivalstva
 - bj. gospodarska: pospeševanje dobičkonosnih dejavnosti
 - bk. komunalna: priklop staregadela na toplovod, plin, ipd.
 - bl. funkcionalna: povečanje kulturnih dejavnosti
- 91. oblike prenov:
 - bm. adaptacija: najpreprostejša, prilagoditev stavbe ali dela stavbe brez spreminjanja lupine
 - bn. asanacija: ozdravitev, spremeni se izgled, vsebina ostane ista
 - bo. delna ali popolna rekonstrukcija: pri dotrajanih manj kvalitetnih gradnjah; gre za porušitev in ponovno izgradnjo

Ł str. 149

92. Urbanistični načrt (zasnova) (1: 5000, 1: 10 000)

93. za metropole dobi ime GENERALNI URBANISTIČNI NAČRT (master plan)
94. dolgoročna vizija urbanističnega razvoja mesta
95. podaja:
 - bp. mestno mejo
 - bq. razmestitev
 - br. vrste urbane rabe tal
 - bs. cestno in komunalno omrežje
96. določa:
 - bt. regulacijske in oblikovne sestavine
 - bu. načela prenove
 - bv. lokacije družbeno pomembnih objektov in naprav
 - bw. zazidalne cone
97. skrbi za varstvo kulturne dediščine, okolja in varnost v mestih
98. izdeluje ga mestni urbanistični biro ali večji urbanistični zavod, posameznik
99. naroča ga mestna uprava (vsakih 10-20 let ali več)
100. vsebuje:
 - bx. **besedilni del**
 - i. opis mesta: velikost, funkcija, opremljenost, vloga, odnosi
 - ii. napoved števila prebivalcev z demografskimi analizami
 - iii. analiza in napoved socialnih razmer (zaposlovanje, izobraževanje, ...)
 - iv. finančni program javnih del – izgradnje javnih objektov in naprav
 - v. opisi con, prometa, oskrbe z vodo, energijo, ravnanje z odpadki
 - vi. analize in ukrepi v zvezi z oblikovanjem mesta (dediščina, okolje, ...)
 - vii. opisi in določila v zvezi z izvajanjem UN: opredelitev con, objektov in naprav
 - by. **grafični del 1: 5000 (1: 10 000 za večja mesta)**
 - i. ureditveno območje – meja mesta
 - ii. tematske karte:
 1. namenska raba površin
 2. mestne zelene površine, pokopališča, vodne površine
 3. prometna omrežja in površine
 4. oskrba z vodo, odvajanje odpadnih vod
 5. oskrba z energijo (elektrika, plin, toplovod, ...)
 6. varstvo urbanega okolja
 7. oblikovaje mesta (gabariti, gradbene linije, pogledi, ...)
 8. kulturne in ustvarjene dediščine, prenova
 - iii. prikaz ureditve mesta na cone urejanja z izvedbenimi načrti, šiframi, pogoji urejanja
 - bz. **odlok**, ki ga sprejme občina ali mesto

102. Varstvo Naravne dediščine, vrste režima in kategorije.

103. evidentira, vrednoti in ščiti pomembne dele naravnega okolja
104. zajema lahko:
 - ca. površine (gozdovi, močvirja)
 - cb. linijske pojave (reka, soteska, drevored)
 - cc. točkovne pojave (staro drevo, jama, sklop)
105. kategorije
 - cd. naravni parki (triglavski) imajo najvišjo stopnjo vrednosti
 - ce. naravni, regijski, krajinski parki
 - cf. naravni rezervati
 - cg. zavarovane rastlinske in živalske vrste
106. najpomembnejši posamezni del ND imenujemo NARAVNI SPOMENIK
107. SPOMENIKI OBLIKOVANE NARAVE (grajski vrtovi, parki, drevoredi,...)
108. lahko so: geomorfološki, numerološki, paleontološki, speleološki, botanični, dendološki, hortikulturni, hidrološki,...
109. razlikujemo širši in ožji pas varstva naravnih območij
110. stopnje varstva si sledijo od:
 - ch. popolne ohranitve
 - ci. delnega preoblikovanja
 - cj. najnižje stopnje (možen intenzivnejši razvoj turizma)
111. NARAVNE DANOSTI v prostoru delimo na:
 - ck. tla
 - cl. voda
 - cm. zrak tri bistvene sestavine biosfere

112. Kdaj je naselje urbano, kdaj je urbano naselje mesto?

113. Naselje ima mestni (urbani) značaj, ko govorimo o večjem, večfunkcionalnem naselju, ki ne živi od zemljišča, na katerem stoji, temveč **od neagrarnih funkcij**, ki jih opravlja tudi za širše območje

KRITERIJI URBANIZACIJE

114. Tako naselje je mesto tedaj, ko:
 - cn. preraste velikost 20.000 prebivalcev oz. v Sloveniji 5.000
 - co. ko je št. urbanega prebivalstva večje od 50%
 - cp. kot tretji kriterij se upošteva še podoba mestne slike (zgodovina)
 - cq. gravitacijsko območje (šolstvo, zdravstvo,...) oskrbne funkcije
 - cr. komunalna urejenost (razsvetljava, ogrevanje,...) in tehnična ureditev

115. Angleški in francoski park.

BAROČNI PARKI – FRANCOŠKI PARK

- 116. se uvršča med najvišje dosežke človekove oblikovalske kulture
- 117. vsebuje:
 - cs. sinteza zgradb, kipov, fontan, drevoredov, vodnih površin
 - ct. osne zasnove, ki prodirajo v okoliške gozdove
 - cu. ni upoštevana konfiguracija terena, naravna rast rastlinških združb, merilo človeka

ROMANTIKA – ANGLEŠKI PARK

- 118. upošteva naravno oblikovanost tal, vegetacijo in vode (neprekinjene travnate površine, skupine cvetja, drevja, zavito speljane poti, vijuganje vod okrog skal, ...)
- 119. koncept je blizu japonske vrtno arhitekture
- 120. danes dajemo prednost konceptu angleškega parka

121. Razloži pojme: stavbno zemljišče, stavbišče, funkcionalno zemljišče!

122. STAVBNO ZEMLJIŠČE = STAVBIŠČE + FUNKCIONALNO ZEMLJIŠČE

- 9 neto površina zemljišča 9zazidana površina 9 neposredna površina ob zgradbi
- stanovanjske zgradbe (dvorišče, dovoz, vrt, zelenica)

Ł str. 119

123. Regulacijska linija, odmiki od parcel, stavbna linija, horizontalni, vertikalni gabarit.

- 124. ODMIK od parcelne meje: običajno pri enodružinskih prosto stoječih hišah kot minimalni, še dopusten odmik (4m); sicer pa se ga določa
- 125. GRADBENA MEJA: do katere sme segati zidava
- 126. STAVBNA (GRADBENA) LINIJA: do katere obvezno segajo fasade zgradb
- 127. REGULACIJSKA LINIJA infrastrukture (ceste, železnice,...) je koridor, v katerega zgradbe ne smejo segati
- 128. HORIZONTALNI GABARIT: max. zunanje tlorisne dimenzije (bodočih) zgradb; lahko tudi obvezne dimenzije
- 129. VERTIKALNI GABARIT: max. višine zgradb, ki so lahko tudi nižje; tudi določitev št. nadzemnih in podzemnih etaž; lahko tudi obvezna višina

Ł str. 66

130. Izohrone; izohrone v urbanizmu.

- 131. pokažejo koliko časa (minut) porabimo do določene razdalje v mestu
- 132. preračunavamo jih iz dejanskih oddaljenosti za:
 - cv. vožnjo s transportnim sredstvom (redkejši in počasnejši ali pogost in hitrejši)
 - cw. peš
- 133. z njimi lažje določimo dostopnost centralnih funkcij [glej 27.]
- cx. funkcije osnovne preskrbe peš (500 m) izohrona 5 – 10 min
- cy. funkcije srednje ravni oskrbe peš (1500 m) izohrona 30 min

Ł str. 151

134. Insolacija = čas direktnega sončnega obsevanja

- 135. osončenje zgradb merimo na določeni točki (fasada, soba, okno,...)
- 136. osončenost stanovanj:
 - cz. merimo ob notranji strani parapeta okna v višini človeka (min. 5 ur poleti, min. 3 ure ob ekvinokcijah, min. 1 ura ob zimskem solsticiju)
 - da. pomemben je tudi kot vidnosti neba ob notranji strani parapeta
 - db. enako orientirana okna se ne seštevajo, se pa drugačno orientirana seštevajo.
- 137. pri preverjanju primernosti je treba upoštevati najbolj neugodne situacije glede osončenja (pozimi najnižje etaže)
- 138. vrste: računska, teoretična (pri jasnem vremenu), dejanska (40% teoretične)
- 139. z urbanigrami (tabele za odčitavanje pozicije sonca) si pomagamo pri računanju insolacije
- 140. dnevna temperaturna amplituda [skica!]

9 ker astronomska vzhodna in zahodna orientacija nimata enakovredno prejete sončne toplote (max. med 12.00 – 14.00) se nanašamo na **heliometrično os**, ki nudi enakovredne pogoje osončenja enostransko orientiranim stanovanjem (v Slov. 3° - 5° proti SV)

141. Vrste migracij, njihove oblike in značilnosti.

- 142. mehansko gibanje prebivalstva
- 143. vrste:
 - dc. imigracije (priseljavanje): v nova večja industrijsko razvita mesta
 - dd. emigracije (odseljevanje): iz starih mestnih jeder
- 144. po času trajanja
 - de. trajne (ko se preseliš)
 - df. večletne (začasna zaposlenost v tujini)
 - dg. sezonske (sezonska zaposlitev)
 - dh. ob koncu tedna (študenti domov, vikendi)
 - di. dnevne (vožnja iz predmestja v mesto na delo, šolo; nakupi, rekreacija,...)
- 145. po namenu:
 - dj. delovne (predvsem dnevne)
 - dk. šolske (v času šolskega leta)
 - dl. prostočasne (nakupovalne, rekreacija)
 - dm. turisitčne (poletne, zimske, praznične)

Ł str. 86, 87

146. Pomen reliefa, geotehničnih, pedoloških, hidroloških razmer za razne vrste urbanih rab prostora?

147. RELIEF – ugotovljamo razgibanost terena (ravnina, gričevje, hribovje, sredogorje, gorovje) in njegovo oblikovanost (analiza mikroreliefa) (ravnina, pobočje, greben, sedlo, vrh, vrtača, brezno,..)

148. nagib terena (med najpomembnejšimi topografskimi značilnostmi)

dn. označujemo ga v %

do. kar je več kot 30% je problematično za zidavo

dp. za insolacijo optimalno 5% naklona na J strani, 8% pri J-JZ

149. GEOTEHNIČNE razmere

dq. podatki o nosilnosti, stabilnosti tal

dr. izpostavljenost eroziji

ds. mehanski in kemični razpad kamnin

dt. vsebnost vode

du. tektonski pojavi

dv. omejitve za gradnjo so lahko tudi nahajališča gradbenih materialov

150. PEDOLOŠKE razmere tal – ugotovimo lastnosti (sestava, debelina plasti, vlažnost tal,..) tal, ki so nastale ali zaradi delovanja organizmov ali zaradi razpada kamnin

151. so osnova za kmetijsko kategorizacijo zemljišč (najboljše in najbolj ravne površine so zaščitene za kmetijstvo)

152. kategorije:

dw. I – njive, vinogradi (zaščitene)

dx. II – travniki

dy. III – pašniki, močvirja (niso več zaščitene)

153. Naštetj vse podatke, vezane na tla, ki so pomembni za urbanizem!

TOPOSFERA (tla) [glej 24.]

154. geomorfološke danosti:

dz. NMV

ea. relief

eb. nagib terena

155. kamninska sestava tal:

ec. nosilnost terena

ed. stabilnost tal (erozija)

ee. tektonski pojavi

156. rodovitnost tal

157. vegetacija:

ef. **gozdovi**, močviriska in obvodna vegetacija

i. 9 varovalni (trajno, pretežno, pogosto)

ii. 9 lesnoproizvodni

iii. 9 posebni pomen (naravovarstveni, učni)

eg. njive, travniki, pašniki, vinogradi, sadovnjaki

158. varstvo naravne dediščine [glej 16.]

159. Pitna voda. Kako varujemo pitno vodo?

160. HIDROLOŠKE razmere tal – hidrosfera (stoječe, tekoče, nad, podzemne vode, podtalnica – zaloga pitne vode)

161. območje podtalnice mora biti zaščiteno (upošteva se smer)

eh. v najožjem primeru ne sme priti do onesnaženja

ei. v 2. in 3. pasu se ne sme graditi industrije

ej. črpa se ob robu območja

162. kakovostni razredi vode (glede na onesnaženost)

ek. I. - čiste vode (za vso uporabo: kopanje, ribogojenje,..)

el. II. – onesnažene vode (deskanje, čolnarjenje,..)

em. III. – zelo onesnažene vode (mononavtika)

en. IV. – biološko mrtve vode (obvezno čiščenje – so neuporabne)

163. glede na uporabo: pitna (za načrtovanje je pomembna poraba vode / preb., vodna bilanca (za pitje, tehnološko,..)), tehnološka (za uporabo v industriji (je lahko slabše kvalitete), zdravilna, kopanje, odplake, čiščenje,..)

164. količina razpoložljive vode je osnova za dimenzioniranje raznih funkcij naselja

Ł str. 212

165. Centralna funkcija regionalnega središča (30 000 – 50 000 preb.)!

166. CENTRALNA FUNKCIJA (upravno – trgovski center, diplomatska cona, univerza):

eo. FUNKCIJE OSNOVNE OSKRBE (vrtec, oš, trgovina s prehrano, igrišče, park)

ep. FUNKCIJE SREDNJE RAVNI OSKRBE (srednja šola, zdravstveni dom, pošta, banka, knjižnica, krajevna uprava, policija, trgovina, frizer, športna igrišča,..)

167. višja je centralnost mesta, višjo stopnjo imajo centralne funkcije v njem (hierarhičnost)

168. TEORIJA CENTRALNOSTI: upravno – politična vloga, cestna mreža, oskrbne funkcije

169. VRSTE CENTROV:

eq. splošni (služijo prebivalstvu, vsem funkcijam)

er. specializirani (služijo eni funkciji: turizem, zdravstvo, univerza, nakupovalni)

170. CENTRALNE DEJAVNOSTI:

es. družbene službe in institucije (šolstvo, galerije, šport, zavodi,..)

et. javna uprava, sodstvo

eu. promet, komunikacije

ev. denarni zavodi

ew. trgovina (podjetja, skladišča, agencije,..)

ex. gradbeništvo, komunala, projektiranje

ey. obrt (servisi, proizvodnje,..)

ez. industrija

171. Vrste gostot poselitev.

172. GOSTOTA POSELITEV (preb. / ha)

- fa. podeželje (50 - 60)
- fb. enodružinske prostostoječe hiše (do 80)
- fc. atrijske in vrstne hiše (150 - 200)
- fd. bloki P+2, P+3 (200 – 300)
- fe. višji bloki (>300)
- ff. visoke stolpnice (500 - 1000)

173. **površine za naselitev** zavzemajo 50 – 60% urbanih zemljišč, zato v urbanističnih planih predvidimo potrebne površine za naselitev glede na:

- fg. demografska rast
- fh. primankljaj iz preteklosti
- fi. izboljšanje bivalnega, stanovanjskega standarda
- fj. prenova
- fk. rušitve zaradi novogradenj (tudi cest)
- fl. ekonomsko-tržne raziskave povedo, koliko stanovanj rabimo, koliko je članov na gospodinjstvo

174. Ceste – delitev, vrste.

175. [glej 36.]

176. mestne hitre ceste:

- fm. 4 vozne pasove in vmesni delilni pas
- fn. vozni pas 3.25 m, odstavni pas 2.5 m
- fo. delilni pas (zelenica) 2-4 m
- fp. izvennivojska križišča

177. mestne vpadnice, obvoznice, bulvarji:

- fq. 4 vozne pasove
- fr. notranja širša (3.25-3.5 m) zunanja (3-3.25 m)
- fs. hodniki za pešce (min. 3.75 m) so ločeni z zelenim pasom
- ft. običajno posebej 3.25 m pas za bus
- fu. križišča so nivojska in semaforizirana (razen za AC)

178. zbirne ceste:

- fv. 2 vozna pasova širine 3.5 m
- fw. 2 pločnika po 2.25 m
- fx. 2 kolesarski stezi po 2 m
- fy. priporočljiva 2 zelena pasova 2 m (za manjše drevje)
- fz. križišče nivojsko, semaforizirano

179. stanovanjske ceste:

- ga. 6-6.5 m + 2 x pešci (1.5 m) + 1-2 x kolesa (2 m)
- gb. križišča so nivojska

180. ceste za javni potniški promet:

- gc. poteka po vseh centralnih conah
- gd. razdalja med postajališči min. 250 m
- ge. max. razdalja od stanovanj do postajališča 500 m
- gf. cesta za bus ± 6 m oz. vozni pas 3.5 m

181. dovozi so za nujni promet, dostavo, smeti, sneg:

- gg. vsaj ena stran zgradbe mora biti dostopna z gasilskim vozilom 3.5 m
- gh. za odvoz smeti 1 m stran, 3 m širine; dostop za pešce osvetljen, tlak
- gi. količki za nujni promet da jih lahko vozilo pdre

182. višina svetla za mostove in predore = 4.5 m

183. Kaj sta faktor izrabe in zazidave (kratek opis).

FAKTOR IZRABE (F.S. I. = floor space index)

184. FSI = BEP/A

9 BEP bruto etažna površina

- gj. faktor bruto izrabe: A=bruto površina naselja
- gk. faktor neto izrabe: A=neto površina naselja
- gl. faktor izrabe stanovanjske cone: A=površina stanovanjske cone

185. primeri:

- gm. 1-enodružinska hiša: FSI=0,3 – 0,4
- gn. 4-nadstropni blok: FSI=1
- go. nebotičnik: FSI>1

186. FSI je pomemben urbanistični pokazatelj za stanovanjska območja

FAKTOR ZAZIDAVE (%) – pove koliko je površina zazidana:

187. FZ = S/A x 100

9 S stavbi šče

9 A stavbno zemljišče (S + funkcionalno zemljišče)

188. Opiši in skiciraj drevo populacije!

189. prikazuje strukturo populacije

[skica]

190. Enodružinska stanovanjska gradnja?

- 191. najpogosteje se pojavljajo v prosto stoječi enonadstropni obliki s polvkopano kletjo in izrabljenim podstrešjem
- 192. razdelitev prostorov: dnevna soba, kuhinja v pritličju, spalnica in sobe v nadstropju
- 193. paziti je treba pri postavitvi hiše na parcelo, da ni na sredini
- 194. pogosta je tudi zazidava ob slepih ulicah
- 195. nagib terena je najbolj ugoden, kadar pada proti jugu, upoštevati ga je treba pri prostorskem razvrščanju zgradb – da ne zakrivajo pogleda
- 196. odmiki od parcelnih mej morajo biti min. 2,5m (zaradi prehodnosti in da ne pada sneg na sosednjo parcelo)
- 197. gostota prebivalstva dosega 50 – 80 preb/ha.
- 198. pri večji skupini hiš (20 - 25) se v okviru sosedstva oblikuje igrišče, zelenico, parkirišča za obiskovalce

199. Urbanistične postavitve vrstnih hiš.

200. VRSTNA HIŠA

- 201. po vertikali in horizontali je ločena od sosedov in daje občutek individualnosti
- 202. gabarit je običajno K+P+1, parcele so ozke in dolge
- 203. zaradi orintiranosti fasad na le 2 strani je pomembna pravilna orientacija
- 204. v urbanističnem smislu ustvarjamo z njimi zaključene urbane prostore
- 205. zamikanje:
 - gp. po vertikali: premoščanje nagiba
 - gq. po horizontali: ustvarjamo intimnejše vrtno prostore
- 206. zazidalni sistemi:
[skice]

207. Atrijska hiša.

- 208. privatna zelena površina je reducirana na atrij, v katerega se odpirajo vsi bivalni prostori
- 209. zelo racionalna
- 210. tlorisi so večinoma L in U, redko je atrij povsem obzidan
- 211. atrijske so lako tudi vrstne hiše z zelo mahnim vrtom
- 212. običajno je pritlična z delno izkoriščenim podstrešjem
- 213. urbanistično grupiramo v t.i. preproge ali grozde
- 214. dostop do hiš je lahko
 - gr. direkten z motornim vozilom
 - gs. indirekten (skupne garaže ali parkirišča)

215. Urbanistične značilnosti stolpnice – kratek opis in skice

- 216. STOLPNICA, najmlajši tip kolektivne gradnje
 - gt. centralno zasnovani tloris z notranjo vertikalno komunikacijo
 - gu. ima vsaj 10 nadstropij, stanovanja so manjša, 4-8 na etažo
 - gv. tloris je zasnovan tako, da nudi večstransko orientacijo in ustrezno osončenje vsem stanovanjem, zato je ponavadi SV–JZ ali SZ-JV
- 217. postavlja se jih na dobro nosilnih, stabilnih tleh z manjšim nagibom
- 218. lahko jih grupiramo v skupine (tvorijo zaokrožene prostore) ali nize
- 219. nudijo tudi orientacijo v prostoru kot viden poudarek
- 220. prerez:
[skice]

STANOVANJSKI STOLPI (nad 20 etaž)

- 221. zaradi velike višine so potrebna hita, hidroforna dvigala
- 222. ustrezati morajo protipotresnim, prezračevalnim in protipožarnim zahtevam
- 223. ponekod se pojavlja vertikalni coning (garaže, trgovine, stan., terasa)
- 224. nove oblike: hribi, terasaste megastrukture

PROMET V MESTIH

226. problemi: gneča, zastoj, onesnaževanje, hrup, naselitvena disperzija, decentralizacija mestnih dejavnosti, nesreče,...

227. zaradi prenasičenosti prometa je treba dajati prednost javnim sistemom

228. več prometa zahteva več prometnih površin (L.A. - 2/3) ekološki problemi

229. vrste:

gw. po okolju (mediji: kopenski, vodni, zračni)

gx. prometna omrežja: cestna, železniška, žičnice, vodne poti, zračni koridorji, druga omrežja (telefoni, RA, TV, SAT, CATV, radar,...)

gy. glede na potek: prehodni, (tranzitni), notranji, promet vmesnih stopenj

gz. dolžina prometnih poti: daljinski, primestni, lokalni

ha. namembnost: osebni in kolektivni ter tovorni

hb. mobilnost: dinamični, statični promet

hc. poleg stalnega še občasni in nujni (urgentni)

230. **prometni sistemi**: = prom. omrežja + objekti in naprave + prom. sredstva (vozila)

231. prometni objekti:

hd. postaje (terminali), mostovi, viadukti, tuneli

he. parkirišča, garaže

hf. bencinski servisi

hg. prostanišče, marine, pomoli, valobrani

hh. letališča, heliporti

232. prometna sredstva:

hi. jahalna in vprežna vozila in njih vozila

hj. tirna vozila

hk. osebni, tovorni avtomobil, bus

hl. kolesa, motorna kolesa

hm. gondole, kabine žičnic

hn. letala, helikopterji, vozila na zračne blazine, čolni, ladje,...

233. vožnje glede na namen osebnega prometa: šolske, delovne, nakupovalne, rekreacijske, turistične, kombinirane

HIERARHIJA DINAMIČNEGA PROMETA

ho. I. mestna avtocesta (v mestu dobi nižjo hitrost, čimmanj naj sekajo mesto, vkopane hrup)

hp. II. primarni sistem (vpadnice, obvoznice, bulvarji – razbremenjevanje ter dovoz za AC), križišča so vedno semaforizirana, dopustni naklon 8%, max. širina 3,75; delilni pas 2-4m

hq. III. sekundarni sistem (zbirne ceste, ki zbirajo promet neke ceste), križišča na 150m semafor ni nujen

hr. IV. terciarni sistem (znotraj neke cone) širine 6m (2x3), veliko križišč, koles. ni nujna, naklon 18%

hs. V. dovozi, rampe

STATIČNI PROMET: parkirišča, bencinske, popravilnice,...

234. **parkirišča**: normirana glede na stanovanja, delovna mesta, št. sedežev, postelj,...

ht. 1,2-1,3 / stanovanje; širina uvozne ceste glede na kot 90°-6m, 30°-3m, bočno-za odpiranje vrat

hu. odmik parkirišča od stavbe >15m

hv. parkiranje: nivojsko, nad/pod nivojsko (pri stolpnicah), garažne hiše

hw. enklave: ni tranzita; razbremenijo se stara mestna jedra za pešce in kolesarje

235. **kolesarski promet** [glej 36.]

236. **peš promet**:

hx. širina pločnikov se določa glede na frekvenco ob konicah 76cm-1smer, 1.5m-2pasova v eno smer, 2m-2 pasova-2 smeri

hy. pločnik mora biti višji kot zelenica zaradi odvodnjavanja

hz. po možnosti naj bodo tlakovani (ne asfalt)

ia. stopnice čim dalje in dimenzije 2v + š @63 cm, podest vsaj 2m

237. **podhodi**: raje za avto kot za pešce (boljši kot nadhodi), za pešce mora biti obljudeno trgovine [skica]

239. Okolju prijazno, varčno, zdravo
240. Širine kolesarskih stez:
- ib. naklon 4 % (max. 7 %)
 - ic. 1 m = vozišče za enega kolesarja
 - id. 1.6 m = 2 pasova v eno smer (s prehitevalnim)
 - ie. 2 m = 2 pasova v dve smeri
 - if. 2.6 m = svetla višina za podvoze,..
 - ig. do vozišča vsaj 0.75 m
 - ih. kombinirano s pločnikom – 3 m
241. **prostori za kolesa:** odstavni prostor, kolesarnice, izposoja, popravilo,...
242. pešpoti morajo biti ločene od kolesarskih, najboljše ločene steze v zelenih conah – upoštevati je treba cilje in povezave (?)
243. **Razporeditev zelenih površin v mestu.**
244. razporeditev:
- [skice]

245. pomen:
246. za mesta imajo higienski pomen
247. vegetacija vpliva na mikro klimo (uravnava vlažnost in temperaturne ekstreme)
248. zelene površine absorbirajo CO₂ regeneracija zraka
249. psihološki učinek v gosto zazidanem okolju
250. družbeno kulturni pomen (družabni prostori, stiki med ljudmi)
251. oblikovno-estetski pomen
252. funkcionalni pomeni:
- ii. za igro, rekreacijo (mestni parki, lunapark)
 - ij. telesno vzgojo (športni parki, centri)
 - ik. z omejeno rabo (zoo, botanični, pokopališča)
 - il. komunalne zelenice (pasovi ob cestah, cone)
 - im. privatne zelenice, vrtovi, atriji
 - in. površina za ljubiteljsko obdelovanje (vrtičkarstvo)
253. potrebne velikosti: 15 m/preb. neto javnih površin brez gozdov
254. lastništvo: zasebno, poljavno, javno

255. Kaj je pomembno pri planiranju industrije?

256. Naštej in opiši tiste naravne danosti v prostoru, ki negativno vplivajo na lokacijo industrije!

257. MAKROLOKACIJSKI KRITERIJI (v okviru države, regije, občine):

- io. razpoložljiv prostor in njegova okoljska sprejemljivost
- ip. kapital
- iq. tržišče
- ir. surovinski in energetski viri
- is. delovna sila (število, izobrazba, struktura, delovne navade, dohodek, ...)
- it. primerjalne prednosti in konkurenca ostalih ind. podjetij iste vrste

258. MIKROLOKACIJSKI KRITERIJI (v območju regije, občine, mesta):

- iu. velikost in primarnost kompleksa:
 - i. čim večji – čimbolj raven teren
 - ii. večja nosilnost, stabilnost in seizmična varnost
 - iii. prostorske možnosti širitve
 - iv. kmetijsko manj kvalitetna zemljišča
 - v. nezaščitena in nevarovana območja
- iv. okoljska sprejemljivost kompleksa:
 - i. dobro prevetren odprt prostor
 - ii. ekološke lokacije in tehnologije
 - iii. manjši riziki ob nesrečah
 - iw. primerne hidrološke razmere:
 - i. izven poplavnih con ali visoke talne vode
 - ii. izven varovalnih pasov pitne vode
 - iii. dolvodno glede na smer gibanja podtalnice
 - iv. zadostne količine tehnološke vode
 - v. možnost izpusta prečiščenih odpadnih voda
 - ix. priključki na prometno omrežje:
 - i. na cestno omrežje, parkirišča
 - ii. na železniško omrežje
 - iii. ob plovnih poteh ali letališčih
 - iv. blizu postajališč javnega prometa
 - iy. priključki na energetska in komunalna omrežja
 - i. plinovod, naftovod
 - ii. toplovod
 - iii. visoko zmogljiv elektrovod
 - iv. vodovod, kanalizacija
 - iz. kjer se že nahajajo sorodna, proizvodna podjetja
 - ja. kjer je v ustrezni bližini večja naselitev
 - jb. ni neposredno v conah centralnih funkcij (zdravstvo, šolstvo, kultura,...)
 - jc. da ni prizadeta kulturna dediščina
 - jd. da ni prizadet videz mesta oz. krajine
 - je. zaželeno povezave s tehnološkimi parki, razvojnimi inštituti,...
 - jf. sprejemljivost za okoliško prebivalstvo

259. Skiciraj ind. cono. Nariši in opiši manjšo industrijsko cono.

260. MANJŠI IND. OBRAT:

- jg. bolj fleksibilen, prilagodljiv
- jh. površine ob cesti, pravokoten nanjo
- ji. omogočeno naj bo širjenje tovarne
- jj. zemljišče ograjeno in osvetljeno
- jk. obvezna hidrantna mreža (požar)
- jl. obvezno zaklonišče za 2/3 zaposlenih v eni izmeni ter zaklonilniki
- jm. cone se delajo z zazidalnim načrtom ali lokacijsko dokumentacijo [skica]

261. Urejanje prometa za funkcionalno ovirane.

262. nagibi (starejši in gibalno prizadeti):

- jn. nagibi poti 3-5%
- jo. pri nagibu 4-5% vsakih 30-50m počivališče (1,5m)
- jp. ob rampah ograje 90cm, na koncih 30cm čez

263. širine:

- jq. osebe v vozičkih = 1,2m (1,5m pri zaprtih hodnikih) (da se sreča s pešcem)
- jr. srečanje 2h vozičkov = 1,5m (1,95 pri zaprtih hodnikih)
- js. prečni nagib pločnika max. 2%
- jt. notranji radij za voziček = 1m

264. robovi pločnikov: na prehodih se poglubi =< 8%, rampa dolžine 1m; dopustna preostala višinska razlika = 3cm

265. semaforji: zvočni signal za slabovidne ali slepe (gumb na višini 1m)

266. široke ceste: v sredini prehoda za pešce mora biti otok 1,5x1,8m dolžine

267. mesto za počitek ali čakanje vozičkarja se predvidi tudi na postajališčih, v parkih, igriščih = 0,9x1,2m

268. parkirna mesta:

- ju. za vozičkarje širša za 1m
- jv. čim bližje ciljni poti (vhodu)

269. Oblike onesnaženja in glavni viri onesnaževanja.

270. glede na agregatno stanje: trdni, tekoči, plinasti odpadki

- 9 fiziološki (blato)
- 9 človekovi proizvodi (gospodinjski, pisarniški, ind.)
- 9 naravni (listje, trava, veje)

271. glede na lokacijo in dejavnost, ki proizvaja odpadke:

- jw. gospodinjski (hišni: kuhinjski, embalaža, pohištvo)
- jx. iz javnih površin (predvsem organski): živalski iztrebki, listje, embalaže, pesek
- jy. posebni odpadki: ind., medicinski

9 del teh odpadkov lahko recikliramo

272. komunalni-ne proizvajajo okolju nevarnih snovi

273. posebni: nevarni okolju poseben način odvoza, obdelave

274. reševanje problema odpadkov: AKTIVNO:

- jz. zmanjševanje njih. količin
- ka. ločeno zbiranje odpadkov
- kb. reciklaža

275. KOMUNALNE DEPONIJE: zahteva PVO: lokacija mora imeti:

- kc. slabo vodoprepustna tla
- kd. dobra prevetrenost pro č od naselij
- ke. dobra dostopnost
- kf. ločenost od naselij
- kg. primerna velikost za 10-20 let obratovanja
- kh. izven območij naravne in kulturne dediščine
- ki. vizualna izoliranost
- kj. družbena sprejemljivost

276. Pokopališča.

277. oblika:

- kk. arhitektonska (staro, simetrično, obzidano, visoka gostota, malo zelenja)
- kl. parkovna (estetsko, veliko, zelenih površin, nizka izraba)
- km. gozdna (v obliki redkega gozda, svobodna razporeditev, zelo nizka izraba)
- kn. žarno (ali vkopavamo v tla ali v kolumbarije – zidne hiše ali raztres)
- ko. otroška (naj bi bila posebej; tudi za zarodke)

278. lokacija:

- kp. čim bližje mestu (peš ali bus), ob robu, lahko zraven gozda
- kq. raven teren, porozna zemlja, estetska okolica, da ne ogroža podtalnice
- kr. možna širitev na že obstoječo lokacijo

279. zahteve:

- ks. parkirišče, avtobusna v bližini, cvetličarna, kamnosek
- kt. poslovni objekt z več vežami, pot slovesa
- ku. velikost za 20 let (glede na demografsko statistiko)

280. velikost grobov 4 m², žarni 1 m²